

**Slotverklaring van de Miniconferentie over de toekomstige
staatkundige positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
10 en 11 oktober 2006
Den Haag**

De delegaties van:

- Nederland;
- het eilandgebied Bonaire;
- het eilandgebied Sint Eustatius;
- het eilandgebied Saba;

in aanwezigheid van de delegatie van de Nederlandse Antillen, die als waarnemer deelneemt aan deze conferentie,

zijn in het belang van de toekomst en het welzijn van de bevolkingen van de drie eilanden in gezamenlijk overleg het volgende overeengekomen.

Overwegende:

- dat op 22 oktober 2005 tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en de vijf eilandgebieden een Hoofdlijnenakkoord is gesloten, waarbij tevens een Intentieverklaring is gevoegd die ondertekend is door Nederland, Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- dat in het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat het land de Nederlandse Antillen als aparte bestuurslaag zal ophouden te bestaan;
- dat tijdens de start Ronde Tafel Conferentie van 26 november 2005 is overeengekomen dat het beoogde eindperspectief voor de eilandgebieden Bonaire, Sint Eustatius en Saba een nieuwe status van bijzondere aard (sui generis) binnen het Koninkrijk is, waarbij er een directe band is met Nederland;
- dat de zorgplicht voor de verwezenlijking van de mensenrechten, de rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur op Bonaire, Sint Eustatius en Saba op Nederland komt te rusten bij afschaffing van het land Nederlandse Antillen, waarbij de eilanden een directe band met Nederland krijgen;
- dat de Raad van State van het Koninkrijk op 18 september 2006 voorlichting heeft gegeven over de hervorming van de staatkundige verhoudingen van de Antilliaanse eilanden binnen het Koninkrijk, en in het bijzonder over de staatsrechtelijke positie van de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- dat Nederland, Bonaire, Sint Eustatius en Saba gezamenlijk richtinggevende afspraken willen maken over de staatsrechtelijke positie van de drie eilanden langs de hoofdlijnen van de voorlichting van de Raad;
- dat de openbare financiën van de eilanden op orde moeten worden gebracht om de eilanden een goede startpositie te geven;
- dat de afspraken van deze slotconclusies onverkort samengevoegd worden met een bestuurlijk akkoord in het kader van de toekomstige staatkundige structuur van Curaçao en Sint Maarten;

- dat het streven is om dit bestuurlijk akkoord vóór 1 januari 2007 te bereiken. Mocht dit onverhoopt niet worden gehaald, dan zal onverwijld overleg plaatsvinden tussen Nederland en de drie eilanden, met het Land Nederlandse Antillen als waarnemer, over nader te nemen stappen;
- dat het wenselijk is dat de regering van de Nederlandse Antillen instemt met de afspraken van deze slotconclusies alvorens deze kunnen worden geïmplementeerd, aangezien de drie eilanden thans onderdeel uitmaken van de Nederlandse Antillen;
- dat de drie eilanden en Nederland met deze afspraken beogen een toekomstperspectief te bieden voor de bevolking en met name voor de jeugd van deze drie eilanden.

A. STAATSRECHTELIJKE POSITIE EN INTERNE STAATKUNDIGE STRUCTUUR

1. Bonaire, Sint Eustatius en Saba krijgen in de toekomst een staatsrechtelijke positie binnen het Nederlandse staatsbestel. Dit kan door de eilanden in te richten als openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet.
2. De wettelijke bepalingen inzake Nederlandse gemeenten zullen van overeenkomstige toepassing zijn met inachtneming van de bij of krachtens wet op te nemen bijzondere bepalingen. In de voorbereidingsfase vindt over deze bijzondere bepalingen overleg plaats tussen Nederland en de drie eilanden.
3. De toekomstige interne staatkundige structuur van Bonaire, Sint Eustatius en Saba zal gelijk zijn. Het bestuursmodel is dualistisch. Het dualisme kan geleidelijk worden ingevoerd.
4. De drie eilanden zullen voldoen aan vergelijkbare criteria op het terrein van deugdelijk bestuur zoals die aan Nederlandse gemeenten worden gesteld. Er zijn hiertoe reeds criteria uitgewerkt in de bijlage van de brief van 7 maart 2006 van de algemeen secretaris van de Voorbereidingscommissie RTC. Het moment van vaststelling van deze criteria wordt in het stappenplan (zie punt 26) opgenomen.
5. Bij aanvang van de nieuwe staatsrechtelijke positie zal de Nederlands-Antilliaanse wetgeving die op de drie eilanden van kracht is, van kracht blijven. Geleidelijk zal deze wetgeving worden vervangen door Nederlandse wetgeving. Gezien onder meer de bevolkingsomvang van de drie eilanden, de grote afstand met Nederland en het insulaire karakter zullen echter van de Nederlandse wetgeving afwijkende voorzieningen worden getroffen. Er zal zorgvuldig worden geanalyseerd op welke punten afgeweken zal moeten worden.
6. De ingezetenen van de drie eilanden die Nederlander zijn, zullen vanaf het moment waarop de eilanden een staatsrechtelijke positie binnen het Nederlandse staatsbestel verkrijgen, het kiesrecht kunnen uitoefenen voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement. Een voorziening zal getroffen worden voor deelname aan de verkiezing van de Eerste Kamer.

B. BANDBREEDTE VOOR INVULLING VAN NIEUWE POSITIE EN DIRECTE RELATIE MET NEDERLAND

Taakverdeling en voorzieningenniveau

7. Uitgangspunt blijft dat zoveel mogelijk taken op eilandniveau worden uitgevoerd (subsidiariteitsbeginsel). In dit kader zullen een begrotingsdoorlichting en een takenanalyse worden uitgevoerd, teneinde meer inzicht te verkrijgen in de financiële draagkracht van de kleine eilanden. Hierin worden de quick scans op de terreinen onderwijs, volksgezondheid en sociale zekerheid, die in opdracht van de werkgroep Directe/Nieuwe Banden zijn gestart, opgenomen.
8. De uit te voeren taken en de bijbehorende bevoegdheden kunnen tussen de eilanden verschillen. In de loop der tijd kunnen, na evaluatie, de taken en de bijbehorende bevoegdheden van een eiland worden gewijzigd.
9. Indien taken in samenwerking met de overige landen in het Koninkrijk worden uitgevoerd, zal Nederland de samenwerking aangaan ten behoeve van de eilanden. De vaststelling van deze taken zal geschieden na overleg tussen Nederland en de drie eilanden.
10. Het door de commissie-Havermans vastgestelde voorzieningenniveau, dat in het kader van het nog vast te stellen Sociaal Economisch Initiatief en op basis van de door de commissie gehanteerde methodiek en indicatoren zal worden geactualiseerd, is uitgangspunt.

Politie en justitie

11. Nederland zal in de nieuwe staatkundige situatie verantwoordelijk zijn voor de rechtshandhaving en de inrichting van de rechtspleging op Bonaire, Saba en Sint Eustatius.
12. De rechtshandhaving zal door Nederland in samenwerking met de andere landen in het Koninkrijk worden georganiseerd, teneinde de kwaliteit, de capaciteit en de integriteit te kunnen waarborgen.
13. Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba blijft in de nieuwe staatkundige situatie (onder een nieuwe naam) belast met de rechtspraak in Bonaire, Saba en Sint Eustatius.

Financiële en economische aangelegenheden

14. Bonaire, Saba en Sint Eustatius zullen in de nieuwe staatkundige situatie een sluitende begroting en een sluitend meerjarig perspectief hebben. Bij aanvang van de nieuwe staatkundige situatie moet de begroting sluitend zijn met hantering van de internationaal aanvaarde begrotingsdefinities zoals die ook gelden voor de Nederlandse overheid. De eilandgebieden hebben ook in de nieuwe staatkundige situatie geen leenbevoegdheid.
15. Voor de drie eilanden zal in de nieuwe staatkundige structuur aansluiting worden gezocht bij de systematiek van de Financiële-verhoudingswet. Bijzondere bepalingen zullen in ieder geval gelden ten aanzien van financieel toezicht.
16. Nader onderzoek zal plaatsvinden naar de wijze waarop in de nieuwe situatie onvoorzienbare investeringen mogelijk gemaakt kunnen worden.

17. In de nieuwe staatkundige structuur wordt door Nederland financieel toezicht uitgeoefend op de naleving van de financiële normen door de drie eilanden.
18. Tevens zal onderzoek plaatsvinden naar de officiële valuta en het monetaire en bancaire toezicht op de drie eilanden. Hierbij zal in ieder geval aandacht worden besteed aan de economische gevolgen van de valutakeuze, onder meer op het terrein van toerisme en handel.
19. Er wordt een onderzoek verricht naar het fiscaal stelsel en het overnemen door de Nederlandse Belastingdienst van de heffing, de inning en de controle van belastingen. Hierbij wordt ook het terrein douane betrokken. De mogelijkheid en de wenselijkheid voor Sint Eustatius en Saba om ieder hun "free port" te behouden, zal tevens worden onderzocht. Als randvoorwaarde geldt dat de fiscale regelgeving en het fiscale beleid in overeenstemming zijn en blijven met de voor het Koninkrijk internationaal geldende normen.
20. Onderzocht zal worden op welke wijze in de nieuwe staatkundige situatie structurele ondersteuning -zolang noodzakelijk- wordt geboden aan de drie eilanden, ondermeer op de terreinen sociale zekerheid, pensioenen en volksgezondheid, teneinde tot een stelsel te komen dat een structureel houdbaar niveau van voorzieningen mogelijk maakt.

Regionale relaties / samenwerking

21. Samenwerking van Bonaire, Saba en Sint Eustatius met buitenlandse (ei)landen in de regio kan bijdragen aan het op efficiënte wijze tot stand brengen van overheidsvoorzieningen of het behalen van economische voordelen. Zulke samenwerking en de formalisering daarvan kan uitsluitend tot stand komen door tussenkomst van de Minister van Buitenlandse Zaken en het verloop van de samenwerking dient nauw te worden afgestemd met het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Europese relaties

22. Er wordt een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheden voor het verkrijgen door de drie eilanden van de UPG-status en de implicaties daarvan.

Evaluatie

23. Vijf jaar na het moment waarop de drie eilanden een staatsrechtelijke positie binnen het Nederlands staatsbestel verkrijgen, wordt de uitwerking van de nieuwe staatkundige structuur door Nederland en de drie eilanden gezamenlijk geëvalueerd.

C. AFSPRAKEN MET BETREKKING TOT HET TRANSITIEPROCES EN DE INTERIMPERIODE

24. Zoals in het hoofdlijnenakkoord van 22 oktober 2005 is vastgelegd, voldoen het Land en de eilandgebieden totdat de opheffing van het Land een feit is aan al hun verplichtingen die dit staatsverband met zich meebrengt. Nederland zal dit binnen de bestaande mogelijkheden van het Statuut borgen.
25. Binnen dit kader kan tevens worden bezien welke mogelijkheden er zijn voor de drie eilanden om met Nederland samen te werken in het proces naar het bereiken van een gezonde startpositie voor de drie eilanden. Voor het bereiken

van deze gezonde startpositie is het in ieder geval van belang dat de eilanden op korte termijn maatregelen nemen op financieel en economisch terrein, te weten:

- De aanbevelingen van de werkgroep Algemene Financiële Positie op het terrein van financieel beheer worden op de kortst mogelijke termijn geïmplementeerd. Nederland zal hierbij ondersteuning bieden.
  - In samenhang hiermee zal bij de aanvang van het transitieproces toezicht worden ingesteld op de openbare financiën van de drie eilanden. Dit zal worden geregeld bij algemene maatregel van rijksbestuur. De toezichthouder met onder meer adequate aanwijzings- en goedkeuringsbevoegdheden zal worden belast met dit toezicht. Het toezicht heeft onder meer betrekking op het realiteitsgehalte van de begroting, het aangaan van verplichtingen, de verantwoording en het betalingsverkeer.
  - Naast het op orde brengen van het financieel beheer is het ook van belang dat de eilanden economische groei kennen. In dit kader werken Nederland en de drie eilanden gezamenlijk aan een Sociaal Economisch Initiatief (SEI). Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan de bijzondere ecologische omstandigheden van de eilanden. De rapporten op dit terrein worden op korte termijn afgerond en vastgesteld, waarna van start wordt gegaan met de uitvoering van de aanbevelingen. Nederland zal hierbij ondersteuning bieden. Als onderdeel van het SEI wordt er een begrotingsdoorlichting uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn leidend voor de aanpassing en definitieve vaststelling van de begroting 2007. Tevens wordt in het SEI de actualisering van het voorzieningenniveau volgens de door de commissie-Havermans gehanteerde methodiek en indicatoren uitgevoerd.
26. Nederland stelt in overleg met de drie eilanden en het land Nederlandse Antillen een stappenplan op voor de inrichting van het transitieproces. Dit stappenplan omvat een overzicht van de activiteiten die door de betrokken entiteiten moeten worden ondernomen in de periode tot het ingaan van de nieuwe staatkundige situatie en een hierbij behorend tijdschema. Ook voor de uitvoering van de verschillende activiteiten neemt Nederland het initiatief. Het stappenplan is uiterlijk 1 januari 2007 gereed voor vaststelling. In ieder geval worden in dit plan de volgende activiteiten opgenomen:
- Het formuleren van wettelijke bepalingen die nodig zijn om de positie van de eilanden binnen het Nederlandse staatsbestel te regelen. (zie punt 1);
  - De vaststelling van de criteria voor deugdelijk bestuur (zie punt 4);
  - De uitvoering van een analyse van mogelijk toepasbare regelgeving en de wijze waarop zulke regelgeving van toepassing verklaard kan worden op de drie eilanden. (zie punt 5);
  - De uitvoering van een takenanalyse en een begrotingsdoorlichting, die inzicht moeten geven in de taken die door en/of ten behoeve van de drie eilanden worden uitgevoerd en de kosten die hiermee zijn gemoeid. Hiermee zal uiterlijk 1 december 2006 worden gestart. (zie punt 7);
  - De uitvoering van onderzoeken op het terrein van het fiscaal stelsel, monetaire zaken, structureel financieel toezicht en structurele financiële ondersteuning. (zie punt 15 t/m 19);
  - De uitvoering van het onderzoek naar een structurele ondersteuning
  - -zolang noodzakelijk- van de drie eilanden, ondermeer op de terreinen sociale zekerheid, pensioenen en volksgezondheid. (zie punt 20);
  - De uitvoering van een onderzoek naar de mogelijkheden en implicaties van het verkrijgen van de UPG-status door de drie eilanden. (zie punt 22)

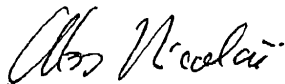
- De uitvoering van de implementatieplannen Financieel Beheer, de instelling van financieel toezicht in de interim-periode en de afronding, vaststelling en uitvoering van de SEI-rapporten. (zie punt 25).

Bovengenoemde werkzaamheden worden opgenomen in de activiteiten in het kader van het SEI en financieel beheer.

Op basis van deze en wellicht aanvullende onderzoeken zullen Nederland en de drie eilanden en het land Nederlandse Antillen gezamenlijk beslissen over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden en de toepassing van wetgeving in de nieuwe staatkundige situatie en bepalen op welke wijze en volgens welk tijdpad deze taken en verantwoordelijkheden worden overgeheveld en de wetgeving van toepassing wordt verklaard.

Aldus overeengekomen op 11 oktober 2006 te Den Haag,

De Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties,

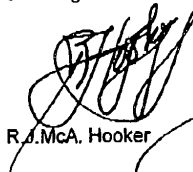
A. Nicolai

De delegatieleider van Bonaire,

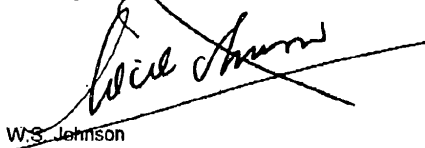
R.T. Booi

De delegatieleider van Sint Eustatius,

R.J.McA. Hooker

De delegatieleider van Saba

W.S. Johnson